

Нормативно-правовий акт як основна форма права в Україні

Правова система України ґрунтується на нормативно-правових актах як основному джерелі права. Через них держава здійснює правове регулювання суспільних відносин.

Що таке нормативно-правовий акт?

Нормативно-правовий акт — це офіційний письмовий акт компетентного суб'єкта публічної влади, прийнятий у встановленій процедурі, який містить норми права та спрямований на регулювання суспільних відносин.

Саме через нормативно-правові акти держава закріплює загальнообов'язкові правила поведінки та забезпечує їх реалізацію у всіх сферах життя.

Основні ознаки нормативно-правового акта

Уповноважений суб'єкт

Прийняття виключно компетентним органом влади

Письмова форма

Офіційний документ із встановленою структурою

Нормативність

Загальні правила поведінки для суспільства

Загальнообов'язковість

Обов'язкове виконання всіма суб'єктами

Неодноразове
застосування

Розрахованість на багаторазове
використання у подібних
ситуаціях

Невизначене коло осіб

Дія щодо необмеженого кола
потенційних суб'єктів

Встановлена процедура

Прийняття у порядку,
передбаченому законодавством

Види нормативно-правових актів

01

За юридичною силою
Конституція України → закони
України → підзаконні акти

02

За суб'єктами видання
Акти Верховної Ради, Президента,
Кабміну, центральних та місцевих
органів влади

03

За сферою дії
Загальнодержавні акти та локальні (внутрішньоорганізаційні)
нормативні акти

Закони: поняття та значення

Закон

Нормативно-правовий акт найвищої юридичної сили після Конституції України, прийнятий Верховною Радою України або безпосередньо народом на референдумі.

Закон регулює найважливіші суспільні відносини та має визначальну роль у системі законодавства.

Види законів у Україні

Конституція України
Основний Закон держави

Конституційні закони
Розвивають положення Конституції

Звичайні закони
Поточне законодавство

За змістом

- Кодифіковані (кодекси, основи законодавства)
- Некодифіковані закони

Особливості

- Вища юридична сила
- Особлива процедура прийняття
- Для всіх інших актів

Підзаконні нормативно-правові акти

Підзаконний нормативно-правовий акт — це акт, прийнятий на підставі та на виконання закону, який не може йому суперечити. Підзаконні акти виконують допоміжну, деталізуючу і конкретизуючу функцію щодо законів.

Президент України

Укази та розпорядження

Кабінет Міністрів

Постанови та розпорядження

Центральні органи

Нормативні акти міністерств

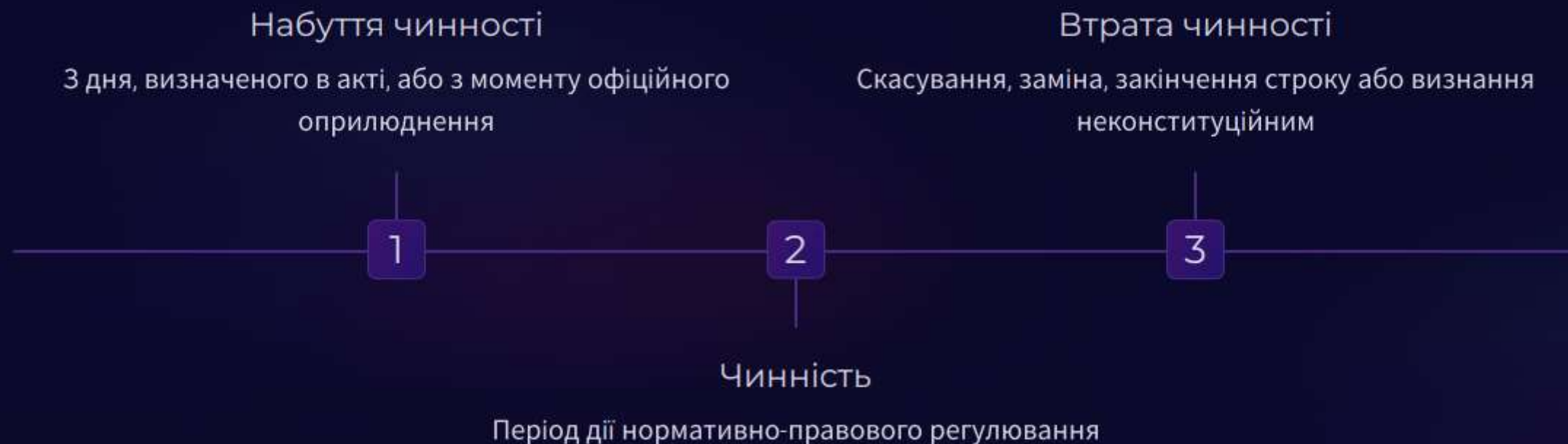

Місцеві органи

Адміністрації та самоврядування

Дія нормативно-правових актів у часі

- ❏ **Важливо:** Загальним принципом є відсутність зворотної дії нормативно-правових актів у часі. Закон не має зворотної сили, крім випадків, коли він пом'якшує або скасовує юридичну відповідальність.

Дія актів у просторі та за колом осіб

У просторі

Дія визначається територіальними межами компетенції суб'єкта, який видав акт.

- На всій території України

Загальнодержавні акти

- На території адміністративно-територіальної одиниці

Регіональні акти

- У межах організації

Локальні акти

За колом осіб

Визначення суб'єктів, на яких поширюється нормативний припис.

- На всіх осіб на території

Універсальна дія

- На громадян України

Громадянство

- На іноземців та осіб без громадянства

Спеціальна регламентація

- На спеціальні категорії

Військові, судді, держслужбовці

Система нормативно-правових актів України

Ієрархічність

Побудова системи відповідно до принципу юридичної сили

Взаємозв'язок

Закони та підзаконні акти утворюють єдину систему регулювання

Чіткість

Визначення меж дії забезпечує правову певність

Межі дії нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб є важливою складовою механізму правового регулювання і забезпечують чітке визначення сфери застосування правових норм у правовій системі України.